

FN's naturressurskomité behandler vannressursspørsmål

Av ekspedisjonssjef Øyvind Gustavsen

Øyvind Gustavsen er siv.ing. fra NTH 1963. Han er ekspedisjonssjef i Miljøverndepartementet, Ressursavdelingen.

Vannressurser — et viktig tema for FN's naturressurskomité.

I 1970 opprettet De Forenede Nasjoner en Naturressurskomité under Det Økonomiske og Sosiale Råd (ECOS OC). De saksområder komiteen skal behandle, er i hovedsak begrenset til energi, mineraler og vannressurser.

Naturressurskomiteen har 54 medlemsstater, deriblant f.t. Norge, Sverige og Island. Komiteen avholdt sin 4. sesjon i Tokyo i tiden 24. mars—4. april 1975, hvor jeg deltok som en av Norges delegater. Ett av de viktigste punkter på dagsordenen (sak 6) gjaldt vannressursspørsmål. Såvel de fremlagte dokumenter som drøftingene i komiteen, viste klart at nettopp disse spørsmål betraktes som et meget viktig tema i den globale ressursforvaltning.

Sak 6 var inndelt i to emner:

- a) Forberedelser til FN's vannkonferanse.
- b) Forvaltning av internasjonale vassdrag («river basins»).

Jeg skal i det følgende redegjøre

ganske kort for de viktigste problemstillinger som ble behandlet og de holdninger som gjorde seg gjeldende under drøftingene.

Drøfting av forberedelser til FN's vannkonferanse i 1977.

Etter anbefaling fra Naturressurskomiteens 3. sesjon bestemte ECOS OC i mai 1973 at det skal avholdes en verdensomfattende vannkonferanse i FN's regi i Buenos Aires i 1977. Hovedformålet med konferansen er å komme fram til tiltak som kan hindre en verdensomspennende vannkrise i de nærmeste ti-år.

En del forberedende arbeid er allerede utført gjennom en mellomstatlig ekspertgruppe og konsultasjon med medlemsland. Til møtet i Tokyo la Generalsekretæren fram et forslag til foreløpig dagsorden, med hovedvekt på policy-rettede emner.

Som hovedemne I er foreslått en drøfting av tilgjengelige vannressurser og fremtidige behov. Her vil Generalsekretæren utarbeide nødvendige informasjonsdokumenter.

Hovedemne II skal i følge forslaget dreie seg om teknologiske muligheter og begrensninger. Det videre forbedringsarbeid vil særlig konsentrere seg om utredning av følgende punkter:

- a) Arbeidskraftintensive løsninger.
- b) Utvikling av teknologi og metoder som kan gi en mer effektiv bruk av vannressursene og en reduksjon av tap og avfallsmengder.
- c) Tiltak for å eliminere eller redusere skadelige effekter av avløpsvann.
- d) Tiltak for begrensning av effekter av ekstreme klimatiske forhold, bl.a. flom og tørke.
- e) Tiltak for å øke den totale vannforsyning ved å anvende ny teknologi (avsaltning, påvirkning av været osv.).

Hovedemne III skal gjelde policy-spørsmål og vil bl.a. ta for seg internasjonal lovgivning på dette felt. En del av forberedelsene på dette punkt vil skje gjennom 2. konferanse i «the International Water Law Association» i Caracas i februar 1976.

Hovedemne IV vil behandle aksjonsprogrammer for å gjennomføre en hensiktsmessig global policy på dette felt.

I 1976 vil det bli avholdt en rekke regionale forberedende møter som bl.a. vil utarbeide forslag til anbefalinger om de forskjellige emner. Det forberedende arbeid inkluderer deltagelse fra bl.a. UNESCO, FAO, WHO, WMO og UNDP, med hovedvekt på arbeidet innenfor FN's regionale økonomiske kommisjoner.

Under debatten i komiteen var det bred oppslutning om hovedtrekkene i opplegget for konferansen.

Fra bl.a. norsk side ble det imidlertid gitt uttrykk for ønskeligheten av å holde dagsordenen for konferansen fleksibel for å kunne ta i betraktning resultatet av de forestående regionale møter. Fra norsk side ble det også vist til nødvendigheten av et nært samarbeid med FN's miljøvernprogram (UNEP) under de videre forberedelser.

Komiteen ga sin tilslutning til et resolusjonsforslag fremlagt av Argentina, hvorefter ECOSOC anmodes om å godkjenne den foreløpige dagsorden for konferansen, og hvor Naturressursskomiteen bemyndiges til selv å fungere som forberedende mellomstatlig komité. Vedtaket inneholder videre en oppfordring til regjeringene om å iverksette det nødvendige forberedende arbeid på det nasjonale plan, f.eks. gjennom etablering av nasjonale forberedelseskomiteer. Generalsekretæren ble videre anmodet om å fremlegge en fremdriftsrapport på Naturressursskomiteens neste møte, qua forberedende komité for konferansen. Dette møtet vil finne sted i 1976.

Miljøverndepartementet vil med det første ta initiativ til å få satt i gang nødvendige nasjonale forberedelser for FN's vannkonferanse i 1977.

Forvaltning av internasjonale vassdrag.

Grunnlaget for Naturressursskomiteens behandling av dette punkt på sakslisten var en rapport fra FN-sekretariatet om bilateralt og multi-

lateralt samarbeid vedrørende såkalte internasjonale vassdrag («international river basins»). Fra norsk side ble det kort redegjort for OECD's vedtak vedrørende forurensninger over landegrensene, som inneholder prinsipper av interesse i denne sammenheng. Et resolusjonsforslag i saken ble fremlagt av Argentina. Ifølge forslaget skulle ECOSOC anmode Generalsekretæren om å bistå International Water Law Commission ved utarbeidelsen av en studie om «the law of the non-navigational uses of international water courses», og ellers samarbeide med FN's miljøvernprogram om saker av denne karakter. Generalsekretæren ble videre anmodet om å fremlegge en rapport om prinsipper og metoder for å fastlegge kriterier for «equitable sharing» of responsibilities and benefits in the management and development of international river basins».

Behandlingen av denne sak utviklet seg til en konfrontasjon mellom Argentina og Brasil, til dels etter mønster fra tidligere sammenstøt i FN. Konflikten har sin bakgrunn i uoverensstemmelse vedrørende plikten til forhåndskonsultasjon og informasjon i forbindelse med utnyttelse av vannressurser som «deles» av mer enn én stat. Brasil er ikke rede til å aksep-

tere at forhåndsinformasjon og konsultasjon skal ha oppsettende virkning for gjennomføringen av aktuelle prosjekter. Etter å ha redegjort for sin regjerings prinsipielle syn i saken, forlot den brasilianske representant møtet i protest mot Argentinas resolusjonsforslag.

Generelt inntrykk.

Bortsett fra den nevnte konfrontasjon mellom Argentina og Brasil, foregikk komiteens forhandlinger om vannressurspørsmålene i en god og konstruktiv atmosfære, som klart understreket felles globale interesser m.h.t. gode og fremtidsrettede løsninger. En rekke land ser tydeligvis fram til vannkonferansen i 1977 med atskillig forventning. Dette kom bl.a. til uttrykk fra de tørkerammede utviklingsland som var representert på møtet.

At naturressurskomiteen selv har en særlig interesse for vannressurspørsmål kom bl.a. til uttrykk i komiteens eget ønske om selv å fungere som forberedelseskomité for vannkonferansen. Jeg håper personlig at Naturressurskomiteen kan utvikles til et samordnende, handlekraftig organ for en fremtidsrettet disponering av verdens vannressurser.